

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 14 april 1939 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för överläkare och sjukgymnaster vid de till pensionsstyrelsen anslutna kuranstalterna.

I en till riksdagen avlåten, den 10 mars 1939 dagtecknad proposition, nr 195, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen i propositionen förordade grunder, utfärda bestämmelser i fråga om delaktighet i statens pensionsanstalt för överläkare och sjukgymnaster vid de till pensionsstyrelsen anslutna kuranstalterna.

Beträffande motiveringen för nämnda förslag får utskottet, i den mån redogörelse icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I skrivelse den 20 december 1938 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning om pensionsrätt i statens pensionsanstalt för vissa befattningshavare vid de till styrelsen anslutna kuranstalterna och därvid anfört bland annat följande:

Alltsedan år 1914 bedreve pensionsstyrelsen en omfattande invaliditetsförebyggande verksamhet. Sålunda ägde styrelsen att i enskilda fall bereda sjukvård eller yrkesutbildning i syfte att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga. Styrelsen hade bland annat föranstaltat om vård av personer, som lede av reumatiska och nervösa åkommor m. m. Denna vård bereddtes i viss omfattning å till styrelsen närmare knutna anstalter. Dessa anstalter vore Åre fjällkuranstalt, Nynäs kuranstalt och Tranås kuranstalt. Fastigheterna för Åre fjällkuranstalt och Nynäs kuranstalt ägdes av folkpensioneringsfonden, under det att anstaltsdriften handhades av aktiebolaget Kurortsverksamhet, i vilket bolag praktiskt taget hela aktiekapitalet ägdes av folkpensioneringsfonden. Tranås kuranstalt ägdes och dreves av aktiebolaget Tranås kuranstalt, i vilket bolag aktiemajoriteten innehades av aktiebolaget Kurortsverksamhet. Finansieringen av anstaltsfastigheterna för Tranås kuranstalt hade i huvudsak skett genom lån från såväl folkpensioneringsfonden som aktiebolaget Kurortsverksamhet.

Från aktiebolaget Kurortsverksamhet och aktiebolaget Tranås kuranstalt hade till pensionsstyrelsen inkommit framställningar om sådan ändring av reglementet för statens pensionsanstalt, att vissa vid anstalterna inrättade befattningar skulle bliva förenade med pensionsrätt i pensionsanstalten. De med framställningarna avsedda befattningarna tillhörde kategorierna överläkare, kamrerare, sjukgymnaster, arbetsledare, arbetsledarinnor och kura-

torer. Då samtliga ifrågavarande befattningar vore erforderliga för anstaltens ändamålsenliga drift och av sådan stadigvarande natur, att de borde vara förenade med pensionsrätt, syntes det pensionsstyrelsen vara lämpligast och mest naturligt, att pensioneringsfrågan ordnades genom beredande av pensionsrätt i statens pensionsanstalt, till vilken för övrigt sjuksköterskepersonalen ävensom husmödrarna vid anstalterna redan vore eller inom den närmaste tiden torde bliva anslutna.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt framställningen, i vad den avser överläkare och sjukgymnaster, men däremot avstyrkt beredande av pensionsrätt i pensionsanstalten för övriga i framställningen omförmälda befattningshavare. Pensionsanstalten har därvid anfört i huvudsak följande:

Pensionsanstalten har för sin del i princip intet att erinra mot att befattningshavarna vid kuranstalterna i avseende å rätt till delaktighet i anstalten likställas med motsvarande befattningshavare vid övriga statsunderstödda sjukvårdsinrättningar och finner sig därför kunna tillstyrka bifall till framställningen i vad den avser delaktighetens utsträckande till att omfatta kuranstalternas *överläkare* och *sjukgymnaster*, vad de sistnämnda beträffar dock endast under förutsättning att i fråga om minimiavlöning, tjänstgöringsskyldighet och kompetens de villkor äro uppfyllda, vilka gälla för övriga sjukgymnaster med pensionsrätt i pensionsanstalten.

Framställningen åsyftar emellertid, att delaktighet i pensionsanstalten skall beredas även vid kuranstalterna anställda *kamrerare*, *arbetsledare*, *arbetsledarinnor* och *kuratorer*. Då motsvarande befattningshavare vid övriga sjukvårdsinrättningar nu icke kunna vinna inträde i pensionsanstalten, skulle den sålunda ifrågasatta delaktigheten innebära en utvidgning av de hittills gällande gränserna för pensionsanstaltens verksamhetsområde beträffande en enstaka grupp sjukvårdsinrättningar. En dylik partiell utvidgning av nämnda gränser bör enligt pensionsanstaltens mening icke ske. Befinnas andra vid sjukvårdsinrättningar anställda befattningshavare än sådana, som nu kunna vinna inträde i pensionsanstalten, böra ifrågakomma till delaktighet i densamma, vilket anstalten likväl finner tveksamt med hänsyn till bland annat de ekonomiska konsekvenserna, synes frågan därom böra prövas i ett sammanhang för samtliga sjukvårdsinrättningar.

Statens pensionsanstalt har för överläkare och sjukgymnaster vid kuranstalterna föreslagit följande närmare pensionsvillkor:

Vad *överläkare* beträffar synas dessa i pensionshänseende böra likställas med i § 60 mom. 1 b) avsedda överläkare vid statsunderstödda sjukvårdsinrättningar. Detta skulle innebära

att befattningarna skulle kunna förenas med pensionsrätt utan reglering enligt § 5 i reglementet,

att tjänstepensionsunderlaget skulle utgöra 6,000 kronor och familjepensionsunderlaget 1,500 kronor,

att pensionsåldern skulle vara 65 år,

att för hel tjänstepension skulle erfordras 30 tjänstår,

att det skulle ankomma på medicinalstyrelsen att lämna medgivande att kvarstå i tjänst efter uppnådd pensionsålder, dock icke för längre tid än två år,

att rätt till försäkringstekniskt beräknad genast börjande tjänstepension skulle inträda även då befattningshavaren, efter att hava uppnått en ålder, som med högst 5 år understiger pensionsåldern, i följd av försvagad hälsa

eller minskad arbetsförmåga frivilligt avgår eller av huvudmannen uppsäges,

att befattningshavarens årliga tjänstepensionsavgift skulle utgöra 5 procent av tjänstepensionsunderlaget och den årliga familjepensionsavgiften 20 procent av familjepensionsunderlaget för manlig befattningshavare och 1 procent av samma underlag för kvinnlig befattningshavare samt

att huvudmannaavgiften skulle utgöra 5 procent av tjänstepensionsunderlaget.

Enligt vad av pensionsstyrelsen uppgivits är tjänstepension ordnad i svenska personalpensionskassan (S. P. P.) för samtliga nu vid kuranstalterna anställda överläkare. Därest i samband med inträde i pensionsanstalten tjänstepensionsförsäkringen i nämnda kassa avbrytes, torde befattningshavarna vara berättigade att erhålla fribrev å pension från kassan, motsvarande värdet av dit gjorda inbetalningar. Vid sådant förhållande synes anledning icke föreligga att medgiva lindring i eventuellt ifrågakommande engångsavgift för retroaktiv tjänstårsberäkning.

För kuranstalternas *sjukgymnaster* får pensionsanstalten föreslå samma pensionsvillkor, som gälla för övriga sjukgymnaster med pensionsrätt i anstalten. Därvid skulle pensionsrätt vinnas först efter av medicinalstyrelsen godkänd reglering enligt § 5, tjänstepensionsunderlaget skulle utgöra 1,560 kronor och familjepensionsunderlaget 612 kronor, pensionsåldern skulle utgöra 60 år, för hel tjänstepension skulle erfordras 30 tjänstår och för tillstånd att kvarstå i tjänst efter pensionsåldern (högst 5 år) skulle erfordras medgivande av medicinalstyrelsen. Vidare skulle i fråga om rätt till försäkringstekniskt beräknad, genast börjande tjänstepension vid avgång ur tjänst före pensionsåldern samt beträffande befattningshavare- och huvudmannaavgifter gälla samma bestämmelser som för överläkarna. Därjämte skulle ifrågakommande engångsavgift för sjukgymnastbefattning, som före viss tid (den 1 januari 1941) efter godkänd reglering anmäles för beredande av pensionsrätt åt innehavaren, beräknas så, att sedan från den enligt § 9 mom. 1 beräknade engångsavgiften dragits det belopp, för vilket huvudmannen må uttaga ersättning genom löneavdrag av befattningshavaren, engångsavgiften är lika med halva återstoden, ökad med nämnda belopp.

Till belysande av statsverkets blivande kostnader för en tjänstepensionering enligt av statens pensionsanstalt sålunda föreslagna grunder för innehavare av ifrågavarande överläkare- och sjukgymnastbefattningar har pensionsanstalten anfört, att — bortsett från kostnaderna för dyrtidstillägg å pensionerna och för den föreslagna lindringen i engångsavgifter för nuvarande innehavare av sjukgymnastbefattningar — för pensioneringen skulle enligt beräkningar på grundval av 3 procents räntefot och dödlighetstabellen R 32 utöver befattningshavar- och huvudmannaavgifter krävas ett statligt bidrag, motsvarande ett årligt tillskott av omkring 3,000 kronor.

Statskontoret har biträtt vad statens pensionsanstalt i ärendet anfört och föreslagit.

Föredragande *departementschefen* har anfört:

Med hänsyn till den ställning nu ifrågavarande kuranstalter intaga inom pensionsstyrelsens verksamhet anser jag mig böra tillstyrka sådan ändring av det för statens pensionsanstalt gällande reglementet, att kuranstalterna för sina befattningshavare erhålla samma möjlighet till delaktighet i pensionsanstalten, som tillkommer i reglementet för närvarande upptagna statsunderstödda sjukvårdsinrättningar. I enlighet med denna ståndpunkt bör,

på sätt pensionsanstalten föreslagit, pensionsrätt medgivnas för överläkare och sjukgymnaster vid kuranstalterna, varemot delaktighet icke, åtminstone för närvarande, bör ifrågakomma för övriga i pensionsstyrelsens framställning åsyftade personalkategorier.

Beträffande de närmare bestämmelser, som böra gälla för pensionsrätten i fråga om överläkare och sjukgymnaster, ansluter jag mig till pensionsanstaltens förslag.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i ärendet, vidtaga erforderliga ändringar i pensionsanstaltens reglemente. Ändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1939.

Utskottet.

I likhet med föredragande departementschefen och de i ärendet hörda myndigheterna anser utskottet det vara sakligt väl motiverat, att befattningshavarna vid de till pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet knutna kuranstalterna i avseende å rätt till delaktighet i statens pensionsanstalt likställas med motsvarande befattningshavare vid övriga statsunderstödda sjukvårdsinrättningar. På de av pensionsanstalten anförda skälen torde dock pensionsrätten för närvarande böra begränsas att avse allenast de vid kuranstalterna anställda överläkarna och sjukgymnasterna. I fråga om de närmare bestämmelser, som härvid böra gälla med avseende å pensionsrätten, biträder utskottet vad pensionsanstalten föreslagit. De vid ett bifall härtill erforderliga författningsändringarna, vilka det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga, synas böra träda i kraft den 1 juli 1939.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 april 1939.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Ehrnberg*, Berling, Sandén, Nilsson i Mölnadal, Bjurström, Bodin i Visby och von Horn*;

från andra kammaren: herrar Holmgren, Lovén, Andersson i Falkenberg, K. A. Westman, Gustavson i Västerås, Svedman, Eriksson i Sandby* och Dahlbäck*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.